

Siipikarjan lihan vahvuudet

Matti Näsi

Kotieläintieteen laitos, pl. 28, 00014 HELSINGIN YLIOPISTO

matti.nasi@helsinki.fi

Siipikarjan lihan kulutus on Suomessa lisääntynyt voimakkaasti viime vuosien aikana ja lihan kokonaiskulutuksesta siipikarjaa on 23%. Broilerin lihan tuotanto ja kulutus jatkavat edelleen voimakasta kasvuaan. Kalkkunan lihan tuotannon ja kulutuksen lisäykset Suomessa ovat olleet poikkeuksellisen nopeita. Siipikarjan lihan kulutuksen lisäys korvaa tällä hetkellä kotimaisen naudanlihan ja kaiken tuontilihan kulutuksen vähenemistä. Vuoden 2001 aikana broilerin kulutus on lisääntynyt 10 % ja kalkkunan kulutus vastaavasti lähes 70 %. Siipikarjan lihan suosion lisääntymiseen on vaikuttanut mm. lihan vähärasvaisuus, helppo valmistettavuus ruoaksi, edullinen hinta sekä runsas tarjonta erilaisia siipikarjan lihavalmisteita. Siipikarjan liha, 72 milj. kg (v. 2001), on hyvin merkittävä raaka-aine lihanjalostusteollisuudessa.

Broilerin ja kalkkunan tuotantoketju käsittää untuvikkojen tuonnin, karanteenin ja vanhempaispolven kasvatuksen. Broileremoja pidetään muninnassa 24-60 ja kalkkunaemoja 29-56 ikäviikon ajan. Broileruntuvikkoja saadaan 145 ja kalkkunauntuvikkoja 87 kpl kanaa kohti. Päivän vanhat untuvikot siirretään kasvattamoihin, joissa teurasbroilerin kasvatusaika on nykyään 35-39 päivää ja kalkkunoiden 12-18 viikkoa. Broilerkasvatusta on Suomessa 230 ja kalkkunoita 61 sopimustuotantotilalla. Broilerin tuotantotulokset ovat parantuneet nopeasti. Ross 208-broilerin tuotantotavoitteet ovat: elopaino 35 p:n iässä 1800 g ja 40 p:n 2200 ja rehun muuntosuhde 1,6 ja 1,7 kg/lisäkasvu kg. Kalkkunoiden elopainot teurastettaessa ovat keskimäärin kanoilla 7 kg ja kukoilla 14-16 kg. Rehun muuntosuhde on tällöin 2,1-2,4 kg/lisäkasvu-kg. Kukkojen ruhopaino 16-18 vk:n iässä on 10,5-12,5 kg ja kanojen 12 vk:n iässä 5 kg. Teuras-% ovat 76 ja 75. Kalkkunan ruho on hyvin vähärasvainen 4% ja broileri keskirasvainen 13%. Rintalihaksen rasvapitoisuus on hyvin pieni, kalkkunalla 0,7% ja broilerilla 2,8%.

Nopean kasvun ja lihakaan ruohon saavuttaminen edellyttää kasvavien broilereiden ja kalkkunoiden ravinnontarpeen tarkkaa tuntemista ja ruokinnan oikeaa toteuttamista eri ikävaiheissa. Proteiinin saanti ja aminohappokoostumus ovat keskeisiä. Kasvavien broilereiden ja kalkkunoiden ruokinnassa käytetään kolmea tai useammin neljää rehuseosta kasvatusaikana.

Lihantuotannon tehokkuutta eri eläinlajien välillä voidaan tarkastella lähinnä jälkeläismäärien ja rehun hyväksikäytön kannalta. Muina tarkastelukulmina ovat eläinten kasvunopeus tai yksittäisen kasvukomponentin kuten proteiinin pidättyminen sekä teurasruhon koostumus. Jälkeläismäärissä emoa kohti siipikarja on sikaan tai nautaan verrattuna ylivoimainen eli 10-100-kertainen. Suhteellinen kasvu siipikarjalla on hyvin nopeaa. Nykyiset broilerhybridit kasvavat päivän ikäisistä untuvikoista 35 p:n teurastusikäen 40-45-kertaisiksi. Kalkkunakukat saavuttavat 100-kertaisen painon 9-viikon iässä ja kanat 10,5-viikon iässä (BUT 8) ja vastaavasti kukkojen elopaino on 240-280 kertaistunut teurastusikäen mennessä. Lihasioilla paino on 70-kertainen teurastettaessa 5 kk ikäisenä ja 100 kg painoisena. Lihautojen painot ovat vuoden ikäisinä ja 400-550 kg:n painoisina teurastettaessa noin 10-12-kertaisia syntymäpainoon verrattuna.

Teurasruhojen rasvapitoisuuksia on suoraan vaikea verrata eri lajien välillä keskenään, koska teurastustavat ja syötäväksi käytettävät osat vaihtelevat niiden välillä. Sianruhojen rasvapitoisuus on 13-15% ja naudanruhojen 12,5%. Rasvahappokoostumuksissa on suuria eroja eri lihalaatujen välillä. Siipikarjanlihassa on runsaasti tyydyttymättömiä rasvahappoja ja rasvan koostumusta voidaan muokata ruokinnan avulla.

Siipikarjan lihan kulutus on voimakkaasti lisääntynyt Suomessa viime vuosina. Sama kehitys-suunta on ollut muualla Euroopassa ja yleisesti koko maailmassa. Myös kehitysmaissa siipikarjan lihan kulutus on ollut nopeasti lisääntyvää. Siipikarjan lihantuotantokykyä on voitu jalostuksen kautta lisätä voimakkaasti. Siipikarja on rehuenergian ja proteiinin muuntajana syötäväksi tuotteeksi hyvin tehokas. Tähän vaikuttaa suuri jälkeläistuotos ja lintujen nopea suhteellinen kasvukyky. Siipikarjan liha on ravitsemuksellisesti edullista. Siipikarjan lihan tuotanto on järjestetty hyvin systemaattisesti sopimustuotantona, jolloin tuotannon tehokkuus on saatu korkeaksi. Tällä voidaan saavuttaa tuotantokustannusten säästöjä ja varmistaa hyvin tuotteiden laatu ja turvallisuus.